

Savjet galerije: Miroslav Gašparović, Darko Sačić i Zlatan Vrkljan
Savjetnik za Sloveniju: Ivo Prančić

Suorganizator izložbe: FOTO GALERIJA LANG

Izdavač: Zlati Ajngel, Varaždin
Za izdavača: Darko Sačić
Katalog: Darko Sačić
Predgovor: Goran Trbuljak
Priprema i tisak: TIVA Tiskara Varaždin
Naklada: 200 primjeraka

Zlati Ajngel d.o.o.
42000 Varaždin, Gajeva 15, tel.
+385 42 212 702, fax +385 42 214 066
e-mail: info@ajngel.hr
web: www.ajngel.hr

PROGRAM PODRŽAVA MINISTARSTVO KULTURE RH

A
J
N
G
E
L

FOTO GALERIJA LANG

FOTO KLUB SLOBODA

S A N J A
I V E K O V I Ć

PARIS, BERLIN, LONDON, NEW YORK, KAIRO...

V A R A Ž D I N
1 8 . - 2 7 . 1 1 . 2 0 1 1 .

Svi danas fotografiramo. Pisci, glumci, slikari i obični ljudi snimaju. Po svemu, a naročito po broju, u ovom trenutku, u svijetu nastalih snimaka, ovo se naše vrijeme drastično razlikuje od onoga kada je E. Atget snimao po Parizu. Istina, ako se radi digitalno neki to više i ne zovu fotografiranjem. Kao i do sada, ono što je jedino važno nije ono s čime se snima i koliko, već što se snima i kako. Po tome, kao i prije, pravimo razliku među snimcima i fotografima.

S ovom serijom Sanja Iveković je u grupi onih koji snimaju one koji nešto gledaju i snimaju. Ona to ne radi kao Martin Parr, koji snima turiste što snimaju rimske monumente fasciniran njihovom šarolikom odjećom, već dokumentira situaciju koja je za nju, kažimo to odmah, nalik na performans. Njeno očiče, koje je za neki metar ili dva drugačije od očiča fotografa kojega snima, a koji pak snima grupu turista ispred Keopsove piramide, asocira je na nešto drugo od onoga što je fotograf želio dobiti na svojem snimku. Turist fotograf namješta svoj model za njegovu foto šalu, tako da mu u prizoru njegovoga tražila piramida bude točno na dlanu ili kao umanjena stisnuta maketa piramide između njegovih dviju ruku.

Još prije samo sto godina, fotograf i njegov model bili bi uzbuđeni i zadovoljni da uopće stoje ispred nekog od svjetskih čuda, te da se najjednostavnije mogu samo snimiti. Nisu propitkivali niti sebe, niti «čudo» iza njihovih leđa. Onda su neki duhoviti fotografi, sedamdesetih godina prošlog stoljeća, te normalne turističke potrebe počeli propitkivati. Ken Josephson u kadar horizonta pučine stavlja svoju ruku u kojoj drži fotografiju veličine razglednice. Na njoj je djevojka do koljena u moru, u havajskoj nošnji s aloha vijencem oko vrata i vulkanskim otokom u pozadini. Horizont mora s razglednice namješten je tako da se poklapa s horizontom mora koje je iza razglednice, a koja ispunjava cijeli kadar. Fotografija ima naslov "Michigen". Fotograf ne samo da je vizualnom dosjetkom zbnurio našu percepciju već je i naslovom doveo u sumnju ono što nam se činilo očitim. To na slici nije more već veliko jezero.

Slično i Jan Dibbets preciznim očičem kamere u odnosu na linije koje je povukao u pejzažu, stvorivši korekciju perspektive, dovodi u pitanje vjerodostojnost fotografiranog, doduše bez turista u prvom planu. Točno očiče fotografa u odnosu na objekt snimanja, preklapanja prvog i drugog plana, ima i Ai Weiwei u svojoj «turističkoj» seriji "Studija perspektive" koji, možda, samo naslovom želi aludirati na Dibbetsovu korigiranu perpektivu. Naime, kod Weiweia nema toliko perspektive ali ima opet vrlo točnog očiča u odnosu na ono što snima. Na njegovim fotografijama preklapa se njegova ruka s nepristojnim srednjim prstom dignutim u zrak, koja je ušla u kadar uvijek na istom mjestu u sredini kadra ispred neke od svjetski poznatih turističkih atrakcija koje predstavljaju političku ili kulturološku moć.

Nema više nevinih turista, a i «čuda», su se potrošila silnim slikanjem. Više nisu čudna mjesta već obična i poznata, a sama činjenica da oni stoje pred njima nije im više ni čudna a ni uzbudljiva.

Da je Sanja Iveković, hipotetski, danas u blizini Josephsona ili Weiweia u trenutku kada oni snimaju svoje fotografije sigurno ne bi snimila njihovu preklapajuću poziciju prvog i drugog plana. I što bi dobila? Ljude u pejzažu s tijelima u «čudnim» pokretima, bezrazložnim položajima. Bili bi to pokreti svojevrsnog perfomansa za kameru, ali ne za onu prvu već ovu drugu, njenu, malo pomaknutu kameru. Ona, ta kamera, više ne vidi «čuda» u drugom planu u interakciji s prednjim planom, i ne komentira ništa. Bez komentara vraća nas u čudne situacije u samom prvom planu ili bolje, podcrtava nam važnost samog prvog plana u kadru. Važnost nas samih, a što smo s vremenom zaboravili.

g.t.

Sanja Iveković (Zagreb) diplomirala na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. U svojoj umjetničkoj praksi koristi razne medije. Izložila na brojnim izložbama u zemlji i inozemstvu. Nekoliko puta je bila stipendistica kanadske vlade za gostujuće strane umjetnike (1979., 1990., 1994.), a dobitnica je američke stipendije „ArtsLink“ (1994.), njemačke stipendije DAAD (2005/2006.) i francuske stipendije „Recollet“ (2009.). Uz umjetničku aktivnost bavi se ženskim aktivizmom te je osnivačica i članica ženskih nevladinih udruga Centra za ženske studije i Ženski umjetnički centar – Elektra. Godine. 2009. dobila je nagradu „Camera Austria“ za suvremenu fotografiju..